

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

ЖИВА ПЛАНЕТА

З В І Т

2017

2018

ЗМІСТ

ПРО НАС

Історія створення та місія

Програма діяльності до 2020 року

Статус та членство в міжнародних організаціях

Фінансування

«ЖИВА ПЛАНЕТА» В ДІЇ

Участь в реалізації державної політики

Громадська експертиза

Захист довкілля

Збереження екосистем та біорізноманіття

Стале споживання

Стале виробництво

Стала торгівля

Сталі публічні закупівлі

Екологічна стандартизація

Екологічна сертифікація та маркування

Зелений офіс

Освіта та просвітницька діяльність

ПАРТНЕРИ

РОЗДІЛ 1

ПРО НАС

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА МІСІЯ

У 2000 році громадські активісти-засновники Всеукраїнського форуму громадських організацій «Жива планета» об'єдналися для консолідації зусиль у вирішенні актуальних проблемних питань у сфері охорони довкілля, освіти та культури.

З 2000 року ми – київська міська громадська організація «Жива планета». А з 2004 року «Жива планета» об'єднавши однодумців з 19 регіонів України була зареєстрована у Мінюсті вже у статусі Всеукраїнської громадської організації (реєстраційне свідоцтво № 2144).

Ми вважаємо що лише збалансоване поєднання економічних, екологічних та соціальних факторів розвитку країни допоможе їй стати на шлях сталого розвитку і досягти європейського рівня якості життя для українців.

Не можна вважати лише матеріальні блага показником благополуччя в забрудненому оточуючому середовищі.

Не можна досягнути економічного зростання в країні з виснаженими природними ресурсами, застарілими та енергоємними технологіями виробництва.

Не можна бути здоровим споживаючи забруднену воду, неякісні харчові продукти, знаходячись в оточенні речей що містять токсичні речовини та дихаючи смоком.

Досвід країн світу які упроваджують принципи збалансованого розвитку – Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція та інші, що належать до країн з найвищим рівнем благополуччя своїх громадян.

Україна має всі можливості застосовувати кращий світовий досвід і увійти до країн-лідерів з якості життя.

Місія Всеукраїнської громадської організації «Жива планета» – сприяння сталому розвитку та покращення стану довкілля і якості життя в Україні.

ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЖИВА ПЛАНЕТА» ДО 2020 РОКУ

Напрямки діяльності	Участь в реалізації державної політики	Стале споживання та виробництво	Освіта для сталого розвитку	Друзі природи	Науково-дослідна діяльність
Громадянам	 Інформування про стан реалізації реформ та залучення громадян до широкого обговорення стратегічних планів та змін у законодавстві.	 Кожен з нас може внести свій вклад в збереження довкілля, при цьому зекономити кошти та потурбуватись про власне здоров'я. Як це зробити? Відповіді можна отримати на інформаційному порталі www.gpp.in.ua зі сталого споживання. Цей портал був розроблений нашими експертами і ми забезпечуємо його адміністрування.	 Проведення інформаційних компаній, тематичних лекцій, вебінарів, виставок, акцій тощо з метою інформування та практичного доведення споживачам переваг моделі сталого розвитку і споживання.	 «Я хочу зберегти природу», - так говорить майже кожен. Але ... як? Кинути звичний спосіб життя і ... ловити браконьєрів? Є простіший спосіб приєднатися до руху на захист довкілля – стати членом клубу «Друзі природи» та приймати посильну участь в реалізації наших ініціатив.	 Інформування про результати досліджень наслідків екологічних впливів, зокрема на стан здоров'я людини.
Органам державної та місцевої влади	Участь у підготовці та публічному обговоренні стратегічних документів та нормативно-правових актів що пов'язані з виконанням Угоди про асоціацію Україна - ЄС. Пріоритетні напрямки: а. сталий розвиток, зокрема на секторальному та регіональному рівні; б. охорона довкілля, в. хімічна безпека, г. конкурентоспроможність, д. технічне регулювання та стандартизація, е. публічні закупівлі (в частині що стосується застосування нецінових критеріїв).	Підтримка впровадження сталих публічних закупівель (СПЗ) шляхом надання замовникам інформаційно-методичної допомоги при визначенні критеріїв відбору та вибору із врахуванням вимог соціальних та екологічних стандартів і маркувань згідно вимог статті 22 ЗУ «Про публічні закупівлі».	Підвищення компетентності держслужбовців шляхом видавничої діяльності та проведення семінарів з питань енерго- та ресурсозбереження, систем інтегрованого управління, комунікацій з громадськістю та СПЗ.	Впровадження просвітницьких акцій, конкурсів та інформаційно-просвітницьких проектів природоохоронного спрямування, зокрема серед учнівської молоді, студентства та громад.	Дослідження стану соціальних, економічних та екологічних проблем регіону (міста, району) за визначеними індикаторами сталого розвитку. Розроблення рекомендацій щодо поліпшення показників. Експертне оцінювання результативності виконання планів і програм. Розроблення рекомендацій щодо вирішення екологічних проблем із врахуванням соціально-економічних та інших факторів.

Напрямки діяльності	Участь в реалізації державної політики	Стале споживання та виробництво	Освіта для сталого розвитку	Друзі природи	Науково-дослідна діяльність
Інститутам громадянського суспільства	Запрошуємо до співпраці у процесі громадського лобювання реформ, роботи у складі робочих груп з громадської експертизи діяльності органів влади.	Співпраця в реалізації ініціатив і проектів, спрямованих на просування моделі сталого споживання та виробництва в Україні та у світі.	Організація проведення воркшопів з питань впровадження стандартів для сталого розвитку, зокрема «Зелений офіс» та «Зелений клас».	Підтримка ініціатив, спрямованих на охорону та захист об'єктів рослинного й тваринного світів, зокрема інформаційно-методична підтримка діяльності громадських інспекторів з охорони довкілля.	Відкритий доступ до результатів науково-дослідної діяльності, зокрема у сфері стандартизації.
Бізнесу	Сприяння впровадженню інструментів державної підтримки зеленої модернізації виробництва та виробників екологічної продукції. Проведення щорічного Міжнародного форуму для сталого розвитку бізнесу GREEN MIND – 2018.	Екологічна сертифікація та маркування товарів і послуг за схемою згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 14024. Сприяння формуванню та посуванню ринку екопродукції в Україні та у світі.	Проведення тренінгів, вебінарів з питань ресурсоефективних та більш чистих технологій виробництва, хімічної безпеки, екологічної стандартизації, сертифікації та маркування, а також популяризація керівних принципів інформування про екологічність продукції.	Підтримка і консультативно-експертна допомога в реалізації ініціатив та проектів, спрямованих на захист довкілля, зокрема таких що потребують залучення інвестицій.	Дослідження впливів на довкілля на стадіях планової діяльності (потенційні впливи), виробничої діяльності, протягом життєвого циклу продукції (на стадіях проектування та виробництва) та вартості життєвого циклу товарів і послуг різних категорій. Розроблення стандартів для екологічного управління та сталого розвитку бізнесу. Участь у дослідженнях об'єктів довкілля та екосистем.
Науковцям та експертам	Запрошуємо до роботи у складі нашої науково-експертної ради.	Участь у проектах, експертних комісіях та робочих групах.	Участь у підготовці навчально-методичних матеріалів та видань серії «На шляху до сталого розвитку» і «Бібліотека екологічних знань».	Участь в оцінюванні впливів на довкілля та громадській експертній оцінці.	Участь в робочих групах з проведення досліджень та розроблення стандартів.

ВНЗ Проведення лекцій, підготовка навчальних матеріалів, довідників і посібників по сталому споживанню та виробництву, екологічної стандартизації, сертифікації та маркуванню в Україні та у світі.

Студентам Чекаємо на проходження переддипломної практики за напрямками:

- дослідження впливів на довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу продукції (різноманітні категорії);
- розрахунок вартості життєвого циклу товарів і послуг (з врахуванням експлуатаційних втрат та витрат на видалення);
- перегляд та актуалізація екологічних стандартів і критеріїв оцінювання життєвого циклу шляхом гармонізації до вимог європейських стандартів.

ЗМІ Пропонуємо об'єднати зусилля по інформуванні про:

- інструменти сталого розвитку;
- переваги моделі сталого споживання та виробництва;
- безпеку та якість товарів і послуг різноманітних категорій, значення маркувань продукції та переваг раціонального споживання (вплив споживчого вибору на здоров'я та довкілля, секрети споживання, що допоможуть економити тони, вати, літри та гривні).
- принципи та методи сталих закупівель в державному та приватному секторах економіки.

СТАТУС ТА ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

«Жива планета» має представництво у громадських радах при Мінприроди та Мінекономрозвитку.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОМІТЕТ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТК 82 «ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ»

«Жива планета» з 2005 року є членом національного технічного комітету стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля» якій розробляє міжнародні, міждержавні та національні стандарти у сфері захисту довкілля, відходів, якості повітря і води, а також захисту від опромінення.

«Жива планета» виконує функції одного з підкомітетів ТК 82 – «Оцінка життєвого циклу» і є членом «дзеркального» підкомітету (SC5) міжнародного технічного комітету стандартизації ISO/TC 207 «Екологічне управління». Експерти організації приймають участь у розроблянні міжнародних стандартів серії ISO 14000 та голосуванні щодо їх прийняття.

INTERNATIONAL FEDERATION OF ORGANIC AGRICULTURE MOVEMENTS (IFOAM)

www.ifoam.bio

Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) була створена у 1972 році з метою поширення органічних методів господарювання. На даний час IFOAM об'єднує близько 760 організацій з 100 країн світу. У 1980 році IFOAM сформувала перші «Базові стандарти щодо органічного виробництва та переробки», їх перевіряли, удосконалювали, і тільки у 2005 році вони були схвалені Генеральною Асамблеєю IFOAM. Стандарти мають статус міжнародних, оскільки процедура їх розроблення відповідає засадам Міжнародної організації зі стандартизації ISO (Guide 59 Code) і технічним принципам COT. «Жива планета» є асоційованим членом IFOAM з 2007 року і приймає активну участь у популяризації органічних стандартів та сертифікованої органічної продукції.

ООВ «ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА МАРКУВАННЯ» ВГО «ЖИВА ПЛАНЕТА»

www.ecolabel.org.ua

Структурний підрозділ «Живої планети» та єдиний в Україні орган з оцінки відповідності за схемою згідно з ISO 14024:1999 Екологічні маркування та декларації – Екологічне маркування типу I – Принципи та методи (Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures) що має національну акредитацію та міжнародне визнання.

ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

iem.org.ua

«Жива планета» є одним з засновників Інституту екологічного управління та збалансованого природокористування. Інститут був заснований у 2012 році (реєстраційне свідоцтво Мініюсту від 11.12.2012 № 3849) та здійснює науково-дослідну та інформаційно-просвітницьку роботу з актуальних питань у сфері захисту довкілля, забезпечення раціонального природокористування та екологічної безпеки.

UN ENVIRONMENT – ONE PLAN FOR ONE PLANET

www.oneplanetnetwork.org

За досягнення організації та вклад в розвиток сталого споживання та виробництва в Україні і в світі 25 червня 2018 року «Жива планета» отримала статус «Партнер» Програми UN Environment¹ по досягненню 12 Цілі з Глобальних цілей сталого розвитку – One Plan for One Planet.

GLOBAL ECOLABELLING NETWORK (GEN)

globalecolabelling.net

GEN є всесвітньою мережею регіональних та національних систем екологічної сертифікації та маркування згідно ISO 14024 (програм екологічного маркування I типу) та інших організацій, залучених до просування ідей сталого споживання.

GEN існує для досягнення наступних глобальних цілей:

- розвиток співробітництва, обмін інформацією та гармонізація стандартів між членами мережі;
- просування екологічної сертифікації та маркування згідно ISO 14024 на глобальному рівні, як надійного інструменту підтвердження переваг товарів та послуг щодо їх впливів на стан довкілля та здоров'я людини;
- сприяння міжнародним торгівельним відносинам, розвитку ринку екопродукції, що є істотною умовою сталого споживання та виробництва.

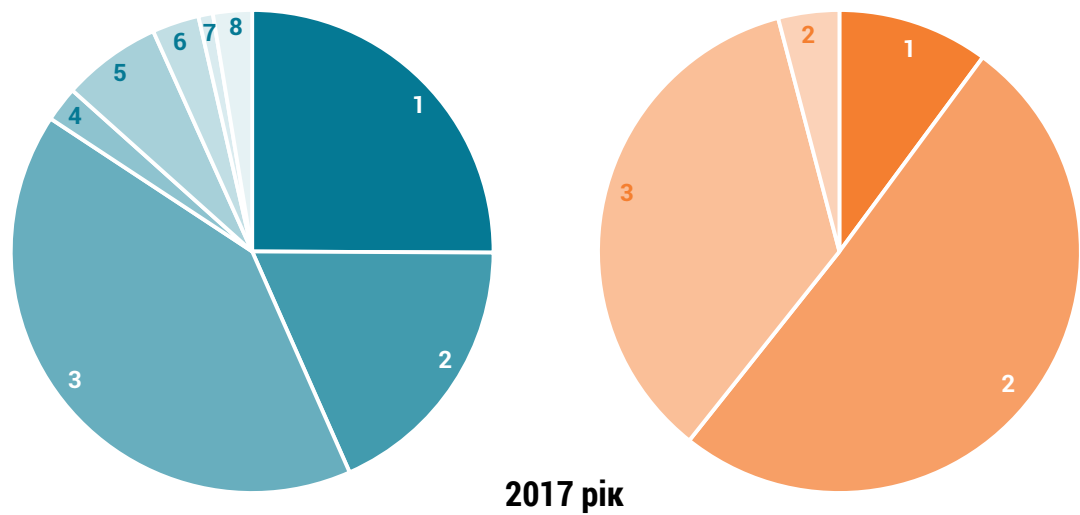
GEN є асоційованим членом Міжнародної організації стандартизації (ISO) та партнером Програми ООН з навколишнього середовища (UN environment).

Центр екологічної сертифікації та маркування ВГО «Жива планета» представляє Україну в GEN з 2003 року. З 2010 року «Жива планета» успішно пройшла міжнародну сертифікацію GEN Internationally Coordinated Ecolabelling System (GENICES) і стала одним з підписантів Багатосторонньої Угоди про взаємне визнання результатів оцінки відповідності (MMRA) між органами з екологічного маркування – членами GEN.

Сертифікація GENICES підтвердила, що українська система сертифікації та маркування представлена знаком «Зелений журавлик» відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 14024. Визнання результатів оцінювання між органами з екологічного маркування забезпечує визнання екологічних переваг сертифікованої продукції на міжнародному рівні та спрощує торгівельні відносини між країнами.

¹ Програма ООН з навколишнього середовища.

ФІНАНСУВАННЯ

Витрати по програмам, тис. грн	
1 Стале споживання та виробництво	575 960
2 Екологічна сертифікація та маркування (у тому числі розвиток критеріальної бази)	420 521
3 Науково-методична діяльність	939 182
4 Стандартизація	54 090
5 Програма «Друзі природи» (робота з громадськістю)	152 762
6 Адміністративні витрати	72 170
7 Членські внески	22 300
8 Відрядження	59 962
Усього	2 296 947

Джерела фінансування, тис. грн	
1 Членські внески	232 624
2 Міжнародні та державні організації	1 161 369
3 Не державні організації та фонди	809 022
4 Інші надходження	93 932

Делегати членів Global Ecolabelling Netwok на щорічній зустрічній у Києві, приймаюча сторона – «Жива планета» (жовтень, 2016).

Паризький офіс Програми ООН з навколишнього середовища – Цна Конференції по обміну досвідом та посиленню впровадження потенціалу сталих публічних закупівель (листопад, 2017).

РОЗДІЛ 2

«ЖИВА ПЛАНЕТА» В ДІЇ

УЧАСТЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Експерти «Живої планети» приймали активну участь в розроблянні та обговоренні перед прийняттям Стратегій, планів їх реалізації та проектів нормативно-правових актів. Переважно робота велась у профільних Комітетах громадських рад при Мінекономрозвитку та Мінприроди.

Майже усі надані пропозиції були враховані до:

- Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна». Документ визначає базові показники для досягнення Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР) для України. У ньому представлені результати адаптації 17 Глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку, 86 завдань розвитку та 172 показників для моніторингу їх виконання. 15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь у якості керівного документу для подальшого стратегічного планування.
- проекту Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (реєстрац. № 8328 від 26.04.2018). Документ визначає 5 стратегічних цілей та завдань нової державної екологічної політики з врахуванням сучасних міжнародних стандартів та законодавства, яке діє в країнах Європейського Союзу.
- проекту Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 616-р);
- плану реалізації Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, в частині що стосується сприяння розширення доступу малого і середнього підприємництва до публічних закупівель і нових ринків через його екологізацію (схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 292-р);
- проекту Закону України «Про оцінку впливів на довкілля» (діє з 18.12.2017 р). Згідно Закону, оцінка впливу на довкілля необхідна при прийнятті рішення про «планову діяльність», а саме: будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище. Перелік об'єктів, що потребують отримання висновку визначено частинами 2 і 3 Статті 3 цього Закону. Процедура оцінки впливів на довкілля (ОВД) спрямована на попередження та запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної

безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

- проекту Національної стратегії поводження з відходами в Україні до 2030 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р);
- проекту Закону України «Про відходи».

З метою забезпечення управління об'єктами природно-заповідного фонду під керівництвом кваліфікованих і досвідчених керівників, експерти «Живої планети», разом з представниками інших організацій – членів громадської ради при Мінприроди та Міністерства, приймали активну участь в розроблянні оновленого Порядку проведення конкурсу та призначення на посаду керівників установ природно-заповідного фонду, що належать до сфери управління Міністерства екології та природних ресурсів України (затверджений наказом Мінприроди від 17 квітня 2018 року № 123, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.07.2018 р. за № 797/32249).

Разом з іншими експертними організаціями були опрацьовані зміни до:

- Положення про сертифікацію екологічних аудиторів (зміни внесені наказом Мінприроди від 10.07.2017 № 254);
- Порядку справляння збору за спеціальне використання об'єктів тваринного світу та його розміру;
- деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань видачі дозволів на спеціальне водокористування (внесені постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1091);
- законодавчих актів України щодо технічних регламентів та оцінки відповідності (реєстрац. № 6235 від 24.03.2017);
- обґрунтування необхідності відміни Технічного регламенту з екологічного маркування (визнаний таким, що втратив чинність постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 №3);
- державних будівельних норм на дитячі садки, школи та лікарні (ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4), в частині що стосується екологічних вимог;
- Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами;

- проекту детальних критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища.

Експерти «Живої планети» приймають участь в оцінці стану реалізації положень Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», обговоренні проектів актів права, спрямованих на забезпечення реалізацію Закону та підготовці пропозиції щодо вдосконалення процедури.

У червні 2018 року «Жива планета» виступила на підтримку ратифікації Мінаматської конвенції про ртуть. Конвенція спрямована на обмеження торгівлі і поступову відмову від застосування ртуті, припинення використання певних продуктів і процесів з її використанням і на контроль викидів ртуті. Загальна оцінка тексту Конвенції свідчить про глобальний консенсус, який полягає в тому, що ртутне забруднення загрожує здоров'ю людини і довкіллю. Для мінімізації загроз у цій сфері, необхідні дії для обмеження та усунення викидів ртуті. У тексті Конвенції містяться положення, якими можуть скористатися урядові структури, неурядові організації та інші сторони для мінімізації викидів і скорочення застосування ртуті. Конвенція спрямована на встановлення строку поетапного виведення з користування продукції, що містить ртуть, з 2020 року, строку поетапної зупинки виробничих процесів, у яких використовується ртуть або сполуки ртуті – з 2018 року. Проект відповідного законопроекту про ратифікацію внесений Мінприроди на розгляд до Кабінету Міністрів України.

Світлана Пермінова, директор ООВ «Центр екологічної сертифікації та маркування» ВГО «Жива планета» у період 2016-2018 працювала в команді експертів проекту Twinning «Впровадження системи управління відходами електричного та електронного обладнання в Україні» тз України, Австрії, Болгарії, Іспанії та Франції. Результатом дворічної роботи стали два законопроекти у сфері поводження з відпрацьованими батарейками та електронним обладнанням, а також стратегія по їх втіленню в життя – у вигляді моделі системи управління такими відходами.

У 2018 році до складу експертної групи проекту ОБСЄ «Вдосконалення національної системи нормативного регулювання у сфері хімічної безпеки та захисту» увійшла президент «Живої планети» Світлана Берзіна. Цей проект має на меті сприяти створенню національної нормативно-правової бази для зниження потенційних ризиків від впливу небезпечних хімічних речовин та продукції подвійного використання на здоров'я працівників, споживачів та довкілля. Зокрема, в рамках цього проекту, експерти здійснюють розробку національних технічних регламентів «Щодо безпеки хімічної продукції» та «Щодо класифікації, маркування, пакування хімічної продукції», метою яких є унормування процесів, пов'язаних із хімічною безпекою та обігом хімічних речовин. Прийняття технічних регламентів забезпечить імплементацію Регла-

менту (ЄС) №1907/2006 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 18 грудня 2006 про реєстрацію, оцінку, авторизацію (дозволяння) і обмеження хімічних речовин та препаратів (REACH) та Регламенту (ЄС) № 1272/2008 Європейського парламенту і Ради від 16 грудня 2008 року про класифікацію, маркування та упаковку речовин та препаратів, а також інших актів права ЄС у сфері хімічної та екологічної безпеки.

Експерт «Живої планети» Ольга Богдан на обговоренні проекту Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна».

Президент «Живої планети» Світлана Берзіна разом з авторами Закону України «Про оцінку впливів на довкілля» та головою Комітету підприємців з питань природокористування та охорони довкілля ТПП України Святославом Куруленко на обговоренні пропозицій щодо вдосконалення процедури ОВД.

Дискусія на засіданні громадської ради при Мінприроди України по обговоренню змін до Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами.

Президент «Живої планети» – голова Комітету з питань технічного регулювання та захисту прав споживачів громадської ради при МЕРТ Світлана Берзіна отримує подяку від Міністра економічного розвитку і торгівлі України Степана Кубіва. На фото разом з державним секретарем МЕРТ – Олексієм Перевезенцевим та головою громадської ради при МЕРТ – Олегом Платоновим.

На обговоренні проекту Національної стратегії поводження з відходами в Україні до 2030 року, під час засідання громадської ради при Мінприроди України за участю Міністра екології та природних ресурсів України Остапа Семерака.

Експерти проекту Twinning «Впровадження системи управління відходами електричного та електронного обладнання в Україні» з представниками партнерських організацій.

Підсумкове засідання на завершення проекту Twinning «Впровадження системи управління відходами електричного та електронного обладнання в Україні».

Засідання експертної групи проекту ОБСЄ «Вдосконалення національної системи нормативного регулювання у сфері хімічної безпеки та захисту».

Презентує проект реформи в.о. голови Держекоінспекції – Ігор Яковлев.

ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА

У вересні 2017 року експерти «Живої планети» разом з експертами Комітету громадської ради при Мінприроди з питань експертизи та оцінки впливів на довкілля та Національного екологічного центру України провели громадську екологічну експертизу матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище «Підняття рівня Олександрівського водосховища до проектної відмітки 20,7 м» передбаченого проектом «Завершення будівництва Ташлицької ГАЕС». Результати експертизи містили 76 зауважень і були оголошені на засіданні громадської ради 14 грудня 2017 року. Громадська рада схвалила висновок підготовлений експертною групою: матеріали ОВНС базуються на описаних неповних або хибних даних, які не можуть вважатися достовірними та бути підставою для погодження запланованої діяльності в рамках державної екологічної експертизи проекту.

Громадська рада рекомендувала Мінприроди не надавати позитивний висновок державної екологічної експертизи, виходячи з того, що даний проект не відповідає чинному законодавству, а його реалізація є неприпустимою з точки зору екологічної безпеки. Рекомендації громадської ради були враховані.

У грудні 2017 року, президент «Живої планети» Світлана Берзіна увійшла до складу робочої групи громадської ради при Мінприроди з проведення громадської експертизи діяльності Міністерства по взаємодії з громадськістю за період 2014-2017 рр. Робоча група об'єднавши свої зусилля з громадською організацією «Українська Демократія» (ініціатор експертизи)

На порядку денному спільного засідання громадських рад при Мінприроди та Держекоінспекції – обговорення реформи системи державного нагляду у сфері охорони довкілля.

провела комплексну оцінку діяльності органу. За результатами експертизи у березні були підготовлені 19 ґрунтовних рекомендацій по усуненню встановлених недоліків і щодо вдосконалення діяльності, 18 з яких були враховані Міністерством (лист Мінприроди від 26.06.2018 № 5/5.1-14/6352-18).

ЗАХИСТ ДОВКІЛЛЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Громадський екологічний контроль

Згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» громадський екологічний контроль здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля.

Громадські інспектори «Живої планети» беруть участь у проведенні самостійних та спільних з працівниками органів державного контролю рейдів-перевірок.

У період 2017-2018 роки громадськими інспекторами з охорони довкілля «Живої планети» спільно з Київським еколого-культурним центром були проведені рейди-перевірки дотримання природоохоронного законодавства на територіях національних природних парків «Ужанський» та «Ічнянський».

Щороку волонтери «Живої планети» здійснюють підгодовлю птахів у зимовий період на водоймах міст та селищ. Також разом з партнерськими засобами масової інформації проводиться і роз'яснювальна робота з населенням про необхідність та правила підгодовування птахів і диких тварин.

Битва за лося

У минулому році «Жива планета» приєдналася до руху екологічних та зоозахисних організацій на захист лося та введення мораторію на його відстріл.

Як відомо, з 1991 року чисельність лося в Україні офіційно скоротилася в 3 рази, а його ареал – в 2 рази. Якщо на початок 1991 року в Україні за статистичними даними обліковувалось 14796 лосів, то у 2006 році – всього 4396. При цьому в Запорізькій, Миколаївській, Херсонській, Івано-Франківській, Закарпатській, Чернівецькій областях та Криму лосі зникли повністю. Через масове полювання практично зникли особини з рогами високої трофейної цінності. Однак це не завадило мисливцям щороку продовжувати відстріл лосів. Перша спроба екологів внести лося до Червоної книги або ввести мораторій на полювання у 2010 році була провальною.

Спільно з Київським еколого-культурним центром, Еко-Право-Київ, Дружиною охорони природи «Зубр» за підтримки вчених-зоологів, громадської ради при

Мінприроди та Міністерства, ми поборили великий супротив мисливців та підтримуючого їх позицію Держлісгоспу і домоглися величезної перемоги – лось внесений до Червоної книги України! Також в найближчому часі штраф за незаконне полювання на лося та зубра має збільшитись до 130 тис. грн.

Президент «Живої планети» Світлана Берзіна на нараді в Мінприроди 21 січня 2017 року відстоює позицію громадськості щодо необхідності введення мораторію на полювання на лося.

Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «День птахів»

Міжнародний день птахів відзначається щорічно з 1906 року в усьому світі 1 квітня з нагоди підписання Міжнародної конвенції з охорони птахів, корисних в сільському господарстві.

За традицією в цей час в очікуванні пернатих розвішуються шпаківні, синичники та інші «пташині будиночки».

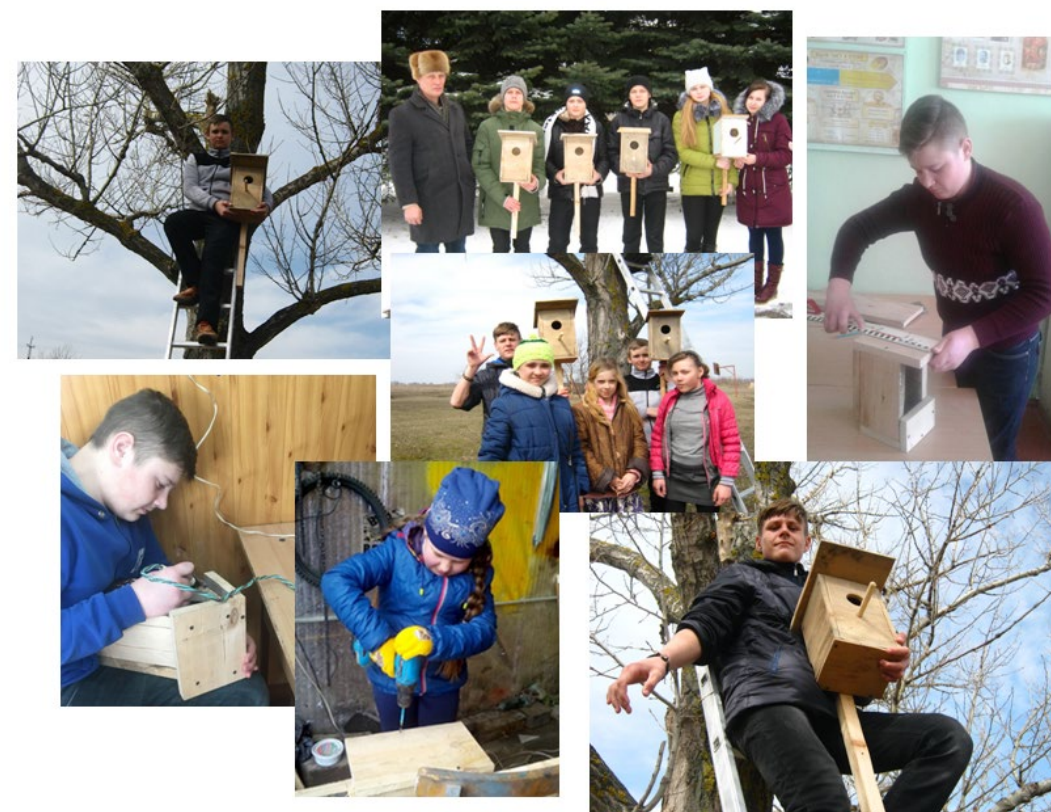
Традиція відзначати цей день була підтримана «Живою планетою» в партнерстві з Київським еколого-культурним центром у 2012 році. Відзначення прово-

диться шляхом проведення інформаційно-просвітницьких акцій та практичних заходів з виготовлення та розташування штучних гніздівель.

З метою поширення досвіду проведення акції та залучення до неї учнівської молоді започатковано проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості присвяченого Міжнародному «Дню птахів», в якому можуть прийняти участь усі бажаючі.

Конкурс проходить з січня по квітень місяці у двох номінаціях – творчій (опубліковані статті в місцевих газетах про «День зустрічі птахів») і практичної (виготовлення і розвішування пташиних будиночків).

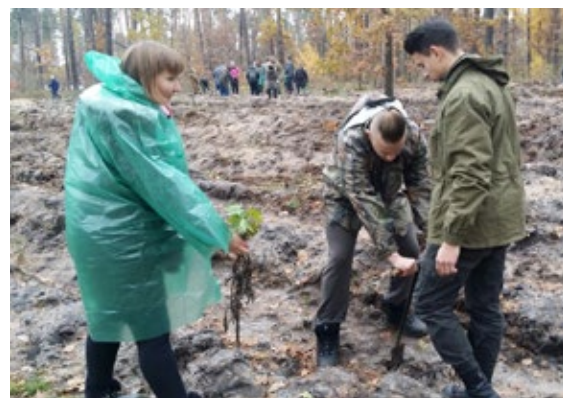
За 2017-2018 рр. у Конкурсі прийняли участь понад 2000 школярів, майже з усіх областей. Конкурсантами було виготовлено і розміщено на деревах біля 1600 пташиних будиночків. Чудово, що значна кількість пташиних будиночків була побудована дітьми не тільки для шпаків (як це було у минулі роки), а і для інших різних видів птахів – білих лелек, сов, сичів, синиць, горихвісток та ін. Завдяки учасникам конкурсу було опубліковано 230 статей у місцевих газетах.

Переможці конкурсу традиційно отримують грамоти та цінні призи – мобільні телефони.

Відновлення парків та лісів

Це не основний, але дуже улюблений вид діяльності «Живої планети», в якому приймають участь працівники, волонтери та партнери організації разом з членами їх родин. Протягом 2 років спільними зусиллями було висаджено понад 10 тис. дерев і кущів в парках і скверах міст України та 8 тис. сосен в лісових господарствах.

Акції протесту

Іноді ми вимушені виходити на акції проекту проти бездіяльності органів влади та окремих чиновників що призводять до знищення рідкісних видів тварин і рослин й руйнації природних екосистем.

Участь в акції проти рішення в.о. голови Держлісагентства України Христини Юшкевич що блокувало створення на базі колишньої резиденції В. Януковича в Сухолуччі національного природного парку.

Пікет на захист старовинних заповідних дендропарків підпорядкованих Національній академії наук України «Софіївка», «Тростянець» та «Олександрія» на територіях яких адміністраціями проводяться незаконні санітарні рубки дубів та інших дерев цінних порід.

СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ

Стале споживання – використання товарів і послуг, що задовольняють основні потреби і підвищують якість життя з мінімальним використанням невідновлюваних природних ресурсів і з найменшою шкодою для довкілля і здоров'я людини. Споживчий попит стимулює пропозицію. Отже стале споживання стимулюватиме розвиток ресурсоефективного виробництва, більш чистих і мало-відходних технологій та ринку екопродукції.

Термін *стале споживання та виробництво* вперше було використано на Конференції ООН питань з навколишнього середовища і розвитку в 1992 році. У 2015 – розвиток цієї моделі було визначено однією з Глобальних цілей сталого розвитку. Але нажаль, в Україні ще мало споживачів розуміють принципи та інструменти сталого споживання.

«Жива планета» постійно проводить інформаційні заходи для споживачів з питань раціонального споживання, енергозбереження та ефективного використання ресурсів, значень тих чи тих видів маркувань, як споживати, піклуючись про здоров'я і довкілля.

З метою забезпечення цього напрямку діяльності нами був створений портал споживача зі сталого споживання gpp.in.ua на якому розміщені поради на всі случаи життя, відеоролики-мотиватори та інформація про значення різноманітних маркувань що можна зустріти на етикетках чи пакуванні продукції.

Експерти «Живої планети» продовжують приймати участь з виступами та воркшопами на різноманітних публічних заходах, залучаючи до прихильників сталого способу життя все більше громадян.

«Жива планета» традиційно виступає партнером Федерації органічного руху України по проведенню щорічного Органічного тижня та Всеукраїнського Ярмарку органічних продуктів.

У період 2017-2018 1000 прим. довідника для батьків щодо вибору для дитини продукції з покращеними якісними та екологічними характеристиками було роздано мамам та татусям під час проведення різноманітних громадських заходів.

На FUN family Fest, що проходив в Києві, експерти та волонтери «Живої планети» роздавали батькам «Навігатор для батьків» та розповідали про принципи та методи сталого споживання.

На ГОГОЛЬFEST хенд-мейд майстер-клас від «Живої планети» – «Історія однієї футболки» або як дати друге життя непотрібним речам.

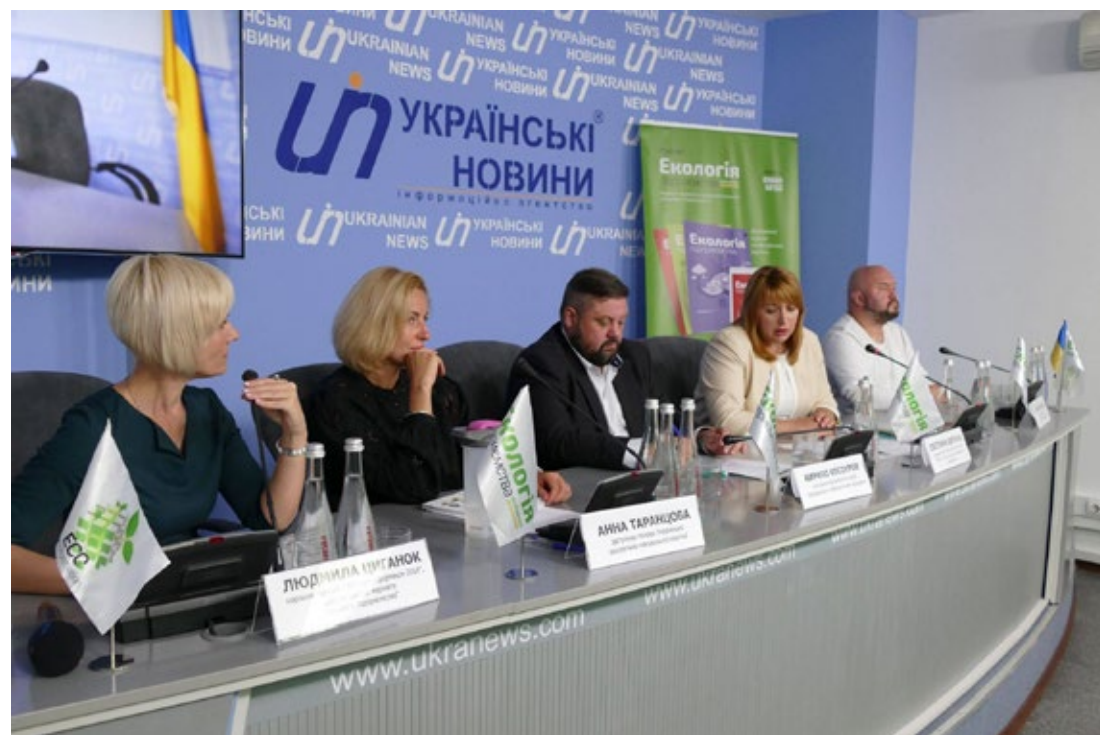
Організатори та спів організатори Всеукраїнського Ярмарку органічних продуктів.

Експерти «Живої планети» проводять безкоштовне незалежне тестування овочів та фруктів на вміст нітратів.

Про безпеку споживання та сталий спосіб життя, кожен понеділок о 09:30 з експертами «Живої планети» на радіо Голос столиці 106 FM.

Про еко- трансформацію з журналом Екологія підприємства.

Про систему управління з відходами та безпеку споживання з журналом «Надзвичайна ситуація».

СТАЛЕ ВИРОБНИЦТВО

«Жива планета» активно пропагує підходи сталого виробництва та інструменти спрямовані на підтримку зеленої модернізації економіки.

З 2012 року разом з партнерами ми ініціювали проведення щорічного Міжнародного форуму для сталого розвитку бізнесу GREEN MIND. Це проект, створений з метою сприяння сталому розвитку бізнесу у всьому світі. Формат форуму створює унікальну платформу для комунікацій та розвитку партнерських відносин серед представників бізнес-сектора, органів влади, науки та громадськості у своєму єдиному прагненні до стійкого розвитку.

У 2017 році GREEN MIND став складовою Міжнародного форуму INNOVATION MARKET що проводиться також щорічно на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 № 864-р,

21-24 листопада 2017 року на платформі GREEN MIND – 2017 відбулись заходи присвячені зеленим інноваціям для посилення потенціалу розвитку бізнесу.

GREEN MIND – 2018 відбудеться 21-24 листопада і буде присвячений обговоренню реформ системи моніторингу довкілля, впровадженню Реєстру викидів та перенесення забруднювачів (РВПЗ), державній підтримці зеленої модернізації виробництва та необхідності реформування екологічного податку.

Традиційно, в рамках GREEN MIND з метою популяризації досягнень вітчизняних підприємств по впровадженню технологій більш чистого виробництва та систем екологічного управління проводиться Всеукраїнський конкурс «Екологічна якість та безпека». У 2017 році переможцями Конкурсу стали ВАТ «Миронівський хлібопродукт», ДП «Морський торговельний порт «Южний», ТОВ Клевський кар'єр нерудних копалин «Технобуд», ТОВ «Морський торговельний порт «Чорноморськ», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «Донбасенерго».

Детальніше про GREEN MIND та заходи ділової програми форуму на його офіційному сайті www.greenmind.com.ua

Також, експерти «Живої планети» протягом 2017-2018 рр. прийняли участь в якості тренерів та спікерів у 27 різноманітних конференціях, семінарах і тренінгах організованих організацією для представників бізнесу та на запрошення організаторів таких заходів, зокрема Мінекономрозвитку, Мінприроди, Мінрегіону, МінаПК, ТПП України та регіональних ТПП, а також під час проведення виставок і форумів.

Організатори форуму з переможцями Всеукраїнського конкурсу у 2017 році «Екологічна якість та безпека» у 2017 році.

Президент «Живої планети» Свілана Берзіна разом з Першим Віце-прем'єр міністром – Міністром економічного розвитку і торгівлі України Степаном Кубівим на відкритті INNOVATION MARKET.

В Мінприроди – Орхуський інформаційно-просвітницький центр.

В Дніпропетровській ТПП.

В ТПП України.

На Конференції Colormix Україна (Львів).

*На XIV спеціалізованій конференції «Краса TECH -
Інновації у виробництві: сировина та технології»
в рамках ІнтерШАРМ-Україна 2018.*

З партнерами на «ЕкоФорумі-2018» у Запоріжжі.

СТАЛА ТОРГІВЛЯ

Світовий ринок екологічної продукції в 2017 році становив 5300 млрд. Євро з часткою ЄС - 23%. З 2010 року він має приріст ~ на 4% і має найбільший потенціал до зростання.

Для доступу на цій ринок українським товаровиробникам слід забезпечити перехід на екологічні стандарти й визнання екологічних сертифікатів на міжнародному рівні, а також дотримуватись правил чесної торгівлі.

У квітні 2018 року «Живою планетою» було ініційовано засідання за круглим столом по обговоренню значення екологічних аспектів в питаннях конкурентоспроможності та експорту.

Під час засідання обговорювали з експертами, представниками товаровиробників, бізнес-асоціацій та органів влади питання як посилити конкурентоспроможність українських експортерів до країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, як збільшити додану вартість експортованого. Адже продаємо ми переважно мінерально-сировинні ресурси і сільгосппродукцію (сировину). На першому місці кукурудза (34,3%), на другому - руди та концентрати залізни (30,2%), на третьому – олія соняшникова (21,2%). Те, що найпростіше «добути» і задешево.

Імпортуємо електроніку і товари народного споживання. Чи може такий підхід змінити стан нашої економіки – ні. Для розвитку необхідно виробництво готової продукції високої якості. Ринки країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону є ринками мільярдного споживання, що стрімко розвиваються і на які Україна може поставляти безліч готової продукції – від харчових продуктів до промислових товарів, різноманітної техніки і послуг. Це підтвердили в своєму відео зверненні до учасників круглого столу представники профільних організацій і органів влади Китаю, Тайвань (Республіка Китай) і Німеччини.

Українським виробникам необхідно враховувати, що споживачі країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону вже більш вимогливі, а українські товари переважно, окрім низької ціни, інших переваг поки не мають. Найбільш очевидною виглядає ставка на екологічність продукції. Це пов'язано перш за все з глобальним зростанням споживання екопродукції, курсом на сталий розвиток і сталими (або зеленими) закупівлями в державному та приватному секторах економіки. У Китаї, Республіці Корея, Тайвань, Таїланд, Гонконзі, Сінгапурі, Філіппінах за бюджетні кошти закуповується виключно екологічно сертифікована продукція з відповідним маркуванням (I тип екомаркування згідно ISO 14024). В Японії, Індії, Австралії та Нової Зеландії замовник зобов'язаний встановити екологічні критерії до предмету закупівлі використовуючи реко-

мендований набір критеріїв, і екологічний сертифікат розглядається як один з найнадійніших підтверджуючих документів.

Щорічно Asian Productivity Organization (APO) формує і видає каталог екопродукції Eco-products Directory, куди включається в тому числі і імпортна продукція представлена на ринку регіону, за умови що вона має відповідну екосертифікацію. APO забезпечує попередню перевірку даних про продукт і сертифікатів. І видання є вже багато років доступним керівництвом для замовників в держаному і приватному секторах.

Частка сталих (зелених) публічних закупівель за основними категоріями продукції в країнах регіону становить від 80 до 90%. Частка імпортової продукції 30-40%. Понад 40% споживачів в приватному секторі орієнтовані на споживання екопродукції.

Керуючись цими даними українським експортерам необхідно або змінювати стратегію виробництва, або залишатися сировинним придатком і постачальником продукції економ-класу для бажаючих купувати в приватному секторі «імпортне, але дешевше» (попит з року в рік зменшується).

Тоді що дає нам такий експорт? Виснаження ресурсів, застарілі технології виробництва та відсутність будь-якого розвитку. На круглому столі з представниками профільних структурних підрозділів Мінекономрозвитку і Анти-монопольного комітету обговорювали питання нової секторальної і регіональної політики підтримки експорту, програм і критеріїв державної підтримки вітчизняному бізнесу, в тому числі на зелену модернізацію виробництва. Але в ринкових відносинах значна роль відведена саме бізнесу. Українські виробники, які вже вибрали для себе «зелену стратегію» однозначно не прогадали і успішно експортують свою продукцію. Розвивають виробництво, створюють нові робочі місця, знижують навантаження на навколишнє середовище і виробляють конкурентоспроможну продукцію, що користується попитом як в Україні так і за кордоном. І такі виробники є. Але дуже хотілося б щоб їх було більше. Завдання держави - сприяти і підтримувати (без дискримінації). Робота в цьому напрямку ведеться. Як на стратегічному (політичному) рівні, так і на технічному. Прийнято ряд постанов Кабміну про критерії цільової державної підтримки. І ще в плані до кінця року прийняття низки актів права. Реалізуються програми технічної підтримки в різних секторах. Українським виробникам вже доступні зелені інвестиції і пільгові зелені кредити. Головне - розуміти переваги і бажання працювати в цьому напрямку у всіх, на всіх рівнях.

З метою розвитку та спрощення товарообігу екологічної продукції між Україною та Китаєм продовжується робота згідно Угоди про співпрацю між органами екологічного маркування обох країн. Угода була підписана наприкінці 2015 року між генеральним директором Центру розвитку довкілля Міністерства екології та природних ресурсів КНР Сонг Тіедонг та президентом Всеукраїнської громадської організації «Жива планета» Світлою Берзіною і має на меті гармонізацію екологічних стандартів та визнання результатів оцінювання і екологічних сертифікатів між сертифікаційними системами КНР та України.

Ву Ленг, директор Китайського об'єднаного екологічно-сертифікаційного Центру: Уряд Китаю затвердив і приступив до реалізації глобальної міжнародної стратегії по відродженню міжнародних торговельних відносин по лінії історичного Шовкового шляху. Суть цієї стратегії полягає в усуненні торгових бар'єрів і активізації торговельно-економічних відносин між країнами-учасниками процесу. Важливе місце в «Новому Шовковому шляху» буде займати товарообіг екологічної продукції. Ми впевнені, що Україна, як країна що динамічно розвивається та активно впроваджує міжнародні екологічні стандарти, і яка почала впроваджувати екологічну сертифікацію товарів і послуг різних продуктових категорій, буде повноправним учасником одного з 9 коридорів «Нового Шовкового шляху». На даний момент китайський ринок екологічної продукції досягає більше трильйона юанів, і ми сподіваємося, що українські товари займуть у цьому сегменті гідне місце.

Декілька історій успіху українських товаровиробників

ПрАТ з ІІ «Слобожанська Будівельна Кераміка» (СБК) після проведеної модернізації стало першою компанією серед українських виробників цегли, що отримала екологічний сертифікат української програми екологічного маркування. З часом, у 2017 році, завдяки цій сертифікації СБК вийшла на ринок зеленого будівництва Ізраїлю. Наявність результатів оцінювання в Україні, отриманих від органу з екологічного маркування визнаного на міжнародному рівні, дозволила отримати право на застосування екологічного маркування Ізраїлю – Green Label за спрощеною процедурою.

ДП з П «Сантрейд», виробник екологічно сертифікованої соняшникової олії, знайомої українському споживачу під ТМ «Олейна». Ефективне застосування інформації про екологічну сертифікацію та значення екологічного маркування відносно продукції в бренд-комунікаціях вплинуло на збільшення продажів на українському ринку на +3% у період падіння продажів у цілому по категорії продукції на – 8% (за даними станом на травень

2014 року). Також наявність екологічного сертифікату допомогло ТМ «Олейна» побудувати диференціацію під час просування бренду на ринок Китаю, та інших країн, переважно Азійського регіону.

ТОВ «Сирена плюс ЛТД» український виробник екологічно сертифікованих мийних засобів ТМ TORTILLA стало першим переможцем конкурсних торгів в категорії «мийні засоби» при здійсненні пілотних сталих публічних закупівель в Україні. Наявність екологічного сертифікату дозволило пройти відбір пропозиції, оставивши позаду інших учасників торгів, не зважаючи на більш дешеві пропозиції.

З метою запобігання недобросовісної конкуренції на українському ринку екологічних товарів і послуг «Жива планета» разом зі Спілкою споживачів України та іншими громадськими організаціями виступила з ініціативою створення незалежної експертної комісії з розгляду фактів застосування суб'єктами господарювання неперевіраних маркувань або рекламних тверджень що вводять в оману споживачів відносно екологічності продукції.

До складу комісії увійшло 11 представників громадських організацій та незалежних експертів, які долучились до моніторингу продукції в торгових мережах і через доступні джерела інформації (сайти виробників, Інтернет-магазини). У разі, якщо зафіксовано факт застосування сумнівних маркувань, у виробника запитується підтвердна документація про правомірне застосування такого маркування. Якщо документи не були надані, матеріали направляються до компетентних органів державної влади для проведення розслідування. На даний момент експертами було встановлено понад 250 фактів порушень. Вже є і оштрафовані недобросовісні виробники.

Про діяльність експертної комісії на засіданні громадської ради при Мінекономрозвитку.

СТАЛІ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ

Сталі закупівлі (sustainable procurement – англ.) ефективні закупівлі товарів, робіт та послуг з поліпшеними екологічними характеристиками та врахуванням їх вартості протягом життєвого циклу. Під поняттям «екологічні характеристики предмету закупівлі» слід розуміти споживання енергетичних та інших ресурсів, впливи на довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу.

За допомогою сталих публічних закупівель (СПЗ) бюджетні установи та організації можуть сприяти досягненню цілей державної екологічної політики, таких як зниження викидів парникових газів, поліпшення ефективності використання енергії та водних ресурсів, зменшення відходів виробництва та споживання, поліпшення показників безпеки готової продукції. У соціальній сфері СПЗ можуть вплинути, наприклад на створення більш комфортного середовища та поліпшення стану здоров'я користувачів. В економічному плані підхід СПЗ передбачає оцінювання повної вартості життєвого циклу продукції, що забезпечує об'єктивну оцінку економічних вигід чи втрат стосовно предмета закупівлі та ефективність державних закупівель.

Стаття 22 Закону України передбачає необхідність застосування заходів із захисту довкілля до предмету закупівлі у технічних специфікаціях документації конкурсних торгів (критерії відбору). Замовники можуть посилатися на вимоги міжнародних або національних стандартів, норм та правил, що встановлюють екологічні критерії до предмета закупівель, у тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, токсичність, біологічний розклад та інші екологічні характеристики).

Експерти «Живої планети» долучились до виконання низки досліджень в рамках проекту «Впровадження сталих закупівель в Україні», що впроваджувався у період 2014-2017 рр. в рамках програми ЄС «Екологізація економік в країнах східного партнерства ЄС» (EaP GREEN). Разом з експертами Програми ООН з навколишнього середовища, Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (національна координуюча організація) були проведені аналіз готовності ринку, розроблені типові критерії технічних специфікацій для лакофарбових і теплоізоляційних матеріалів та мийних засобів із застосуванням критеріїв сталості, а також настанова для замовників з обґрунтуванням необхідності застосування таких критеріїв.

В якості партнера проекту EaP GREEN «Жива планета» забезпечила проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на підвищення обізнаності та розуміння принципів, методів і переваг сталих закупівель у державному та приватному секторах економіки. Заходи охоплювали широку аудиторію: від органів влади, бюджетних установ, закладів освіти і державних підприємств до виробників і постачальників.

На звітній конференції EaP GREEN (Брюссель, Бельгія – грудень 2017).

На початку 2018 року експерти «Живої планети» долучились до реалізації проекту «Зелені публічні закупівлі: передача досвіду зі Словаччини до України» що впроваджувався громадською організацією GoLOCAL (Україна) та Slovak center for communications and development (Словаччина) за фінансовою підтримкою Official Development Assistance of the Slovak Republic (SlovakAID). За результатами співпраці був розроблений навчальний online курс для замовників по застосуванню нецінових критеріїв, проведені тренінги та надана консультативна допомога замовникам при формуванні технічних специфікацій документації конкурсних торгів із застосуванням критеріїв екологічних і соціальних стандартів.

Світлана Берзіна: На сьогодні маємо 25 вдало проведених пілотних тендерів із застосуванням вимог до заходів із захисту довкілля з посиланням на екологічні стандарти та маркування. Сталі (зелені) закупівлі цілком можливі в Україні за двох основних умов: бажання замовника, керуючись статтею 22 Закону України «Про публічні закупівлі», застосовувати екологічні та соціальні критерії відбору та вибору, а також наявність компетентного персоналу, здатного встановити й обґрунтувати доцільність застосування таких критеріїв.

У серпні 2018 року президент «Живої планети» Світлана Берзіна увійшла до команди з розробки нецінових критеріїв для публічних закупівель, яка з часом перемогла у відбірковому етапі програми EU Association Lab. Команда об'єднала представників Мінекономрозвитку, Мінприроди, ДП «Прозорро», GoLocal, «Жива планета», ТК 82 та інших. Система публічних закупівель має значний потенціал додаткового зростання ефективності закупівель, через те, що на даний час замовники, що здійснюють процедури закупівель в електронній системі Prozorro майже не застосовують нецінові критерії для оцінки тендерних пропозицій (менше 1% від загальної кількості). Ідея проекту – зробити зручний ресурс зі створення нецінових критеріїв (у тому числі економічних, екологічних показників та показників енергоефективності) для їх подальшого використання в системі Prozorro, а також для поширення найкращої практики застосування таких критеріїв, щоб зробити їх масовими та дійсно корисними для замовників та учасників.

Завдяки проекту буде створено окремий електронний інструмент на інформаційному ресурсі Infobox ДП «Прозорро», який буде містити інформацію з неці-

нових критеріїв для товарів, послуг і робіт різних категорій, методичні рекомендації по їх використанню і кращі практики (історії успіху) для користувачів системи електронних закупівель по застосуванню таких критеріїв. Серед запропонованих нецінових критеріїв планується реалізувати критерії оцінки життєвого циклу, екологічні критерії, критерії сталого розвитку та енергоефективності тощо. Інструмент повинен забезпечити створення наборів нецінових критеріїв, автоматичний моніторинг застосування тих чи тих критеріїв замовниками та оцінювання їх питомої ваги.

Члени команди проекту EU Lab «Нецінові критерії в публічних закупівлях».

ЕКОЛОГІЧНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ

Правові та організаційні засади стандартизації в Україні визначені Законом України «Про стандартизацію».

Згідно вимог цього Закону «Жива планета» впроваджує діяльність зі стандартизації будучи з 2005 року колективним членом національного технічного комітету ТК 82 «Охорона довкілля» й виконуючи функції одного з підкомітетів ТК – «Оцінка життєвого циклу».

У період 2017-2018 рр. експерти «Живої планети» працювали в робочих групах міжнародного технічного комітету стандартизації ISO/TC 207 з розроблення нових міжнародних стандартів серії ISO 14040 «Оцінка життєвого циклу» та перегляду стандартів з екологічного маркування серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації». Також вони приймали участь в розробленні та обговоренні перед прийняттям проекту ISO/DIS 20400 Sustainable procurement – Guidance (Сталі закупівлі – Настанова), який був прийнятий Міжнародною організацією стандартизації у 2017 році.

На базі підкомітету ТК 82 «Оцінка життєвого циклу» проводились роботи по перевірці та актуалізації екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу згідно вимог ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації – Екологічне маркування I типу – Принципи та методи.

Зокрема, перевірялися екологічні критерії на такі категорії продукції:

- бетон та вироби з бетону;
- вироби керамічні;
- вироби з полімерних матеріалів;
- шпалери;
- вироби санітарно-гігієнічні побутові;
- харчові продукти та напої;
- мийні засоби та засоби для чищення;
- лакофарбові матеріали.

На початку 2017 року на базі підкомітету ТК 82 «Оцінка життєвого циклу» була створена робоча група з розробки екологічних критеріїв та метода оцінювання життєвого циклу для об'єктів будівництва. До складу робочої групи увійшли представники ТК 82, Київського національного університету будівництва і архітектури, ДП «Український науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут будівельних матеріалів та виробів», проектувальних та будівельних організацій. Робота по розробленню першої редакції триває і планується до завершення наприкінці 2018 року.

У грудні 2017 року експерти «Живої планети» увійшли до складу робочої групи ТК 82 з розроблення перших стандартів серії «Оцінка впливів на довкілля». Стандарти цієї серії передбачають встановлення детальних критеріїв та показників впливів на довкілля до тих чи тих об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля, враховуючи галузеву специфіку та найкращі доступні технології виробництва.

Перші стандарти були презентовані у травні 2018 року:

- ДСТУ Оцінка впливу на довкілля. Свинокомплекси. Критерії оцінки та документи;
- ДСТУ-Н Оцінка впливу на довкілля. Настанова щодо підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля

Розроблення стандартів здійснювалось за участю експертів ТК та Асоціації «Свинарі України» за фінансовою підтримкою проекту USAID «Агросільрозвиток».

На презентації проектів перших національних стандартів по ОВД.

ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ

«Жива планета» продовжує розвивати програму екологічного маркування за схемою згідно з ISO 14024. «Зелений журавлик» – знак маркування, що інформує споживачів про відповідність товарів і послуг екологічним критеріям оцінювання життєвого циклу.

Цей знак можна побачити на харчових продуктах, будматеріалах, побутовій хімії, виробках для оздоблення оселі, косметичних засобах та навіть готелях чи оздоровчих комплексах.

Право на застосування цього знаку може отримати виключно екологічно сертифікована продукція за схемою згідно з ISO 14024.

Принципи застосування екологічних маркувань та декларацій викладені у міжнародному стандарті ISO 14020:2000 Екологічні маркування та декларації – Загальні принципи (Environmental labels and declarations – General principles).

Стандарт ISO 14024:1999 Екологічні маркування та декларації – Екологічне маркування типу I – Принципи та методи (Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures) – основоположний керівний документ для систем екологічної сертифікації та маркування продукції (програми екологічного маркування I типу). Цей стандарт встановлює вимоги до схеми сертифікації, органу з екологічного маркування (орган з оцінки відповідності), розроблення й прийняття екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу для товарів і послуг різних категорій.

Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу¹ встановлюють показники екологічних характеристик та додаткові до державних норм критерії що визначають екологічні переваги предмета сертифікації.

«Жива планета» розвиває критеріальну базу в тісній співпраці з визнаними на міжнародному рівні програмами екологічного маркування – що представлені органами екологічного маркування-членами Global Ecolabeling Network, зокрема ЄС (Ecolabel.EU), скандинавських країн (Nordic Ecolabel), Німеччини (Blue Angel), США (Green Seal), Австралії (GECA), Японії (Eco Mark) та інших.

Дмитро Капотя (другий з права) делегат від «Живої планети» на щорічній зустрічі членів Global Ecolabeling Network у 2017 році (Стокгольм, Швеція).

¹ Екологічні стандарти на певну категорію товару чи послуги розроблені та прийняті згідно з ISO 14024.

ЕКОЛОГІЧНО СЕРТИФІКОВАНІ МИЙНІ ЗАСОБИ ТА ЗАСОБИ ДЛЯ ЧИЩЕННЯ

З ТУРБОТОЮ ПРО ДОВКІЛЛЯ ТА ЗДОРОВ'Я

Завантажуй на play.google.com/store додаток **Ecolabel Guide** (навігатор з екологічного маркування) для Android, скануй знак маркування і дізнайся, що тиобираєш саме екологічно сертифіковану продукцію.

ВИМОГИ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНДАРТУ НЕ ДУБЛЮЮТЬ ДЕРЖАВНІ НОРМИ, А ДОПОВНЮЮТЬ ЇХ З МЕТОЮ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОСТІ ЗАСОБУ

* За категоріями та класами небезпеки для здоров'я людини та довкілля згідно з вимогами узгодженої на глобальному рівні системи класифікації і маркування хімічних речовин (GHS) та екологічних критеріїв програми екологічного маркування ЄС (Ecolabel.EU).

** Первинний біологічний розклад поверхнево активних речовин.

*** Найжорсткіший показник значення токсичності при критичному об'ємі розведення засобу у воді (CDV_{tox}) згідно з вимогами європейських стандартів.

**** Вимоги екологічних стандартів можуть застосовуватись згідно зі статтею 22 Закону України "Про публічні закупівлі" для підтвердження технічних специфікацій щодо необхідності застосування заходів із захисту довкілля.

Основні етапи розвитку української програми екологічного маркування що проваджується «Живою планетою»

*www.green-economies-eap.org

² «Жива планета» успішно пройшла акредитацію в Національному агентстві акредитації України як орган з оцінки відповідності товарів і послуг згідно з ДСТУ EN 45011: 1998 (ISO / IEC Guide 65: 1996).

³ GEN Internationally Coordinated Ecolabelling System (GENICES) Сертифікація GENICES підтвердила, що українська система сертифікації та маркування відповідає вимогам ISO 14024. Визнання результатів оцінювання між органами з екологічного маркування забезпечує визнання екологічних переваг сертифікованої продукції на світовому рівні та спрощує торговельні відносини між країнами. Це надає додаткову можливість українським експортерам отримати право на застосування знаку екологічного маркування іншої регіональної або національної програми (регіону чи країни куди експортується продукція) за спрощеною процедурою.

⁴ MMRA – багатостороння Угода про взаємне визнання результатів оцінки відповідності між органами з екологічного маркування – членами GEN.

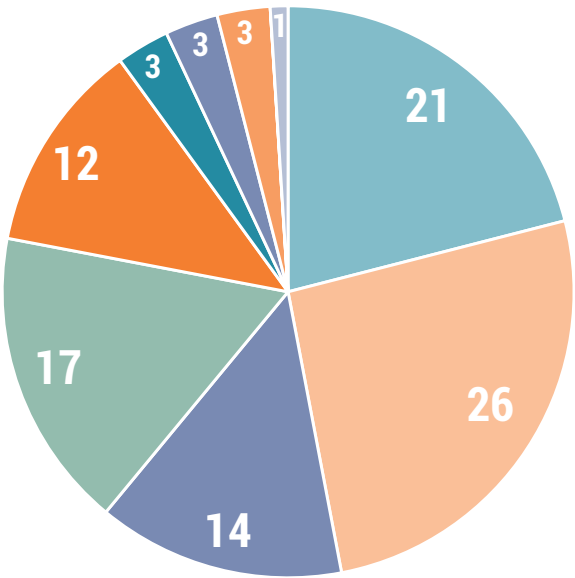
⁵ Згідно Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року».

⁶ «Жива планета» успішно пройшла повторну акредитацію в Національному агентстві акредитації України як орган з оцінки відповідності товарів і послуг згідно з ДСТУ EN ISO / IEC 17065: 2014 (ISO / IEC 17065: 2012, IDT). Атестат акредитації № 10156 (дійсний до 11 жовтня 2022 року).

Показники результативності станом на 01 жовтня 2018 р.

Відсоток екологічних сертифікатів по категоріям продукції

- 21 Будівельні матеріали
- 26 Харчові продукти та напої
- 14 Мийні засоби
- 17 Лакофарбові матеріали
- 12 Косметичні засоби
- 3 Текстильні вироби та матраси
- 3 Інше (добрива)
- 3 Зелені офіси та готелі
- 1 Меблі та напольні покриття

«ЗЕЛЕНИЙ ОФІС»

На початку «Зелений офіс» - це була лише концепція управління організаціями офісного типу, метою якої було раціональне використання ресурсів і зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. У 2012 році ця концепція трансформувалася в стандарт, що містить чіткі критерії і показники, яким повинен відповідати офіс щоб вважатися зеленим. Стандарт впроваджується також метою запобігання можливих маніпуляцій зеленим трендом серед компаній і ввести єдиний підхід до оцінки екологічних характеристик і результативності діяльності організацій. Справжній зелений офіс повинен відповідати встановленим правилам і критеріям їх оцінки, тобто, стандарту.

Стандарт «Зелений офіс» є універсальним, його можна застосовувати для організацій офісного типу будь-якої форми власності та масштабів. У багатьох країнах подібні стандарти популярні як серед великих компаній, так і серед бюджетних організацій. У деяких європейських країнах впровадження цього стандарту рекомендовано профспілковими організаціями, оскільки він сприяє створенню більш безпечного й комфортного робочого місця і, як наслідок, запобігання ряду захворювань, пов'язаних з виробничим середовищем.

Процедура оцінки відповідності стандарту «Зелений офіс» проводиться за схемою екологічної сертифікації згідно з ISO 14024 і дозволяє чітко зрозуміти, чи відповідає організація встановленим вимогам. Такий підхід відповідає міжнародній практиці і правилам ділової етики.

У 2017 сертифікат про відповідність стандарту «Зелений офіс» був виданий ТОВ «Північно-Український Будівельний Альянс», а у 2018 році – ТОВ «СПЕЦБУД-ПЛЮС».

На врученні сертифікату «Зелений офіс»
ТОВ «Північно-Український Будівельний Альянс».

ОСВІТА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Однією з першопричин екологічних проблем України є низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг сталого розвитку.

Яскравим свідченням цьому є засмічені вулиці, парки, сквери нашого міста, безрозбірливе споживання продукції та послуг, що можуть шкодити здоров'ю та довкіллю, нераціональне використання енергетичних та водних ресурсів, тощо.

«Жива планета» приділяє значну увагу просвітницькому, виховному та освітньому напрямку роботи для сталого розвитку. Нашим основним партнером за цим напрямом діяльності є Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, спільно з якою нами реалізовані десятки проектів.

На урочистих зборах в Державній екологічній академії післядипломної освіти та управління з нагоди Дня знань і початку нового навчального року (01.09.2017): з ліва на право, – голова наглядової ради Академії Сергій Поляков, президент «Живої планети» Світлана Берзіна, митрополит Київський і всієї України, настоятель УАПЦ Блаженніший Макарій, директор Департаменту стратегії та європейської інтеграції Мінприроди Леся Карнаух, ректор Академії Олександр Бондар, проректори Академії Ігор Іваненко та Ванда Барановська разом членами секції екології Київського відділення Малої академії наук України.

Уроки зі сталого споживання

Нова ініціатива «Живої планети» за підтримки Міносвіти та Мінприроди спрямована на сприяння формуванню культури споживання, орієнтованої на здоровий спосіб життя, раціональне управління з ресурсами і охорону навколишнього середовища.

Проект «Уроки зі сталого споживання» передбачає розробку інформаційних кейсів для школярів молодших, середніх і старших класів. Матеріали кейсів дозволять розглянути всі життєві ситуації, пов'язані зі споживанням (використанням) різних товарів, отриманням послуг, використанням енергії, води та інших ресурсів:

- в школі (на роботі);
- в місті;
- будинку;
- відпочинку;
- в магазині;
- на природі.

Основна мета – мотивація до сталого способу життя, зокрема споживання, розуміння важливості оцінки життєвого циклу (впливу і вартість) і значення екомаркування щодо різних категорій товарів і послуг.

У 2019 році проект охопить 4 млн. учнів. Інформаційні кейси будуть включені в перелік навчальних програм, підручників і навчально-методичних посібників рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Для вчителів будуть підготовлені окремі методичні рекомендації та проведено тренінги.

Всі матеріали проекту будуть розміщені у вільному доступі на освітньому порталі Міністерства освіти і науки України та інформаційних Інтернет - ресурсах партнерів проекту.

Пілотні уроки вже проведені на базі 11 шкіл, на загальнодержавному рівні проект стартує з листопада 2018.

Про екологічне маркування на уроках по безпеки життєдіяльності

Як вибрати справжню екопродукцію та що означає екомаркування II та I типу

Тренінги з учнями на Міжнародному форумі INNOVATION MARKET 2017

Зелений клас

Наскрізна екологічна освіта є одним з пріоритетних напрямів сучасних освітнянських стандартів, яка повинна бути пов'язана з практичною складовою функціонування навчального закладу, що передбачає системне покращення його екологічної дієвості.

Заходи зі збереження енергії, тепла, води, роздільний збір твердих побутових відходів дозволяють зекономити ресурси та кошти. Належне управління небезпечними відходами забезпечать дотримання вимог безпеки та зменшать навантаження на довкілля. Сталі закупівлі дозволяють створити більш комфортну та здорову середу для навчання.

Саме ця ідея була закладена в основу розробленого технічним комітетом стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля» екологічного стандарту для навчальних та освітніх закладів COU OEN 08.002.37.078:2013 Зелений клас. Екологічні критерії та метод оцінювання життєвого циклу (надалі – «Зелений клас»).

Цей стандарт розроблено на основі стандарту «Зелений офіс». Він встановлює критерії оцінювання показників впливів на довкілля та здоров'я людини, що пов'язані з функціонуванням закладів освіти. На відміну від «Зеленого офісу» одним з його критеріїв є інтеграція екологічної компоненти до системи освіти та виховання, спрямованої на формування екологічної компетентності на різних рівнях: від побутового до професійного.

Впровадження «Зеленого класу» доступно для закладів різного рівня: дитячих садків, шкіл, закладів позашкільної освіти, ВНЗ тощо. У якості об'єкта сертифікації може бути розглянута як окрема аудиторія.

Експерти «Живої планети» надають інформаційно-методичну підтримку впровадженню цього стандарту усім зацікавленим закладам освіти. Зараз ведеться робота по впровадженню «Зеленого класу» Київським національним торгово-економічним університетом, Національним університетом біоресурсів та природокористування і гімназією №30 «ЕКОНАД» (м. Київ).

Сертифікат відповідності стандарту «Зелений клас» вручає президент «Живої планети», Світлана Берзіна – завідувачу кафедри екології та безпеки життєдіяльності Національного транспортного університету, доктору технічних наук Вікторії Хрутьбі під час проведення заключної координаційної зустрічі в рамках проекту «EcoBRU» 543707-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPHES TEMPUS IV програми Європейської Комісії TEMPUS IV «Екологічна освіта для Білорусі, Росії, України».

На воркшопах в гімназії № 30 «Еконад»

Видання

В листопаді «Жива планета» спільно з Інститутом екологічного управління та збалансованого природокористування випустила методичний посібник «Екологічна сертифікація та маркування» (в запитаннях та відповідях). Видання допоможе в доступній формі опанувати основні принципи та методи екологічної сертифікації, ознайомитися з підходами до оцінки відповідності на основі міжнародних стандартів серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації», розібратися зі значенням маркувань, які вказують на екологічну характеристику або перевагу маркованої продукції, дізнатися про кращий досвід застосування екологічних переваг для збільшення продажів та виходу національної на зарубіжні ринки екологічної продукції.

Впроваджуючи нові підходи до підвищення екологічної компетентності фахівців державного і приватного секторів у грудні 2017 року були видані перші сім томів унікальної серії «Бібліотеки екологічних знань». Замовником серії виступила Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління за фінансуванням Мінприроди.

Експерти «Живої планети» разом з колегами із Академії, НТУУ «КПІ ім. Сікорського», Центру ресурсоефективного та чистого виробництва, ДП «Український науково-дослідний і проєк-

тно-конструкторський інститут будівельних матеріалів та виробів», – працювали над розроблянням таких видань.

Довідник «На шляху зеленої модернізації економіки: модель сталого споживання та виробництва». Довідник містить інформацію про основні інструменти зеленої економіки як основи моделі сталого споживання та виробництва в поєднанні з методичними рекомендаціями та практичними прикладами щодо застосування таких інструментів.

Посібник «Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти». У виданні представлений стислий огляд усіх стандартів серії ISO 14001 й практичні приклади їх застосування. Проаналізовано основні нововведення та зміни, що містяться у стандарті ISO 14001:2015, наведені рекомендації впровадження систем екологічного управління та управління життєвим циклом продукції.

Посібник для громадських інспекторів з охорони довкілля «Громадський екологічний контроль». Книга розкриває аспекти правового регулювання системи громадського екологічного контролю з боку громадських організацій природоохоронного спрямування та діяльності громадських інспекторів з охорони довкілля. Значна увага приділена практичним аспектам та прикладам здійснення громадського екологічного контролю за різними напрямками: боротьба із забрудненням довкілля та незаконним обігом об'єктів флори та фауни, рубки лісу, рибне і мисливське браконьєрство тощо.

Експерти «Живої планети» часті гості українських ВНЗ з лекціями на різноманітну тематику про інструменти сталого розвитку та переваги цієї моделі.

Як правило, наше спілкування зі студентами та викладачами не завершується декількома зустрічами, а перетворюється у системну співпрацю по розвитку молодіжного екологічного руху, впровадженню елементів систем екологічного управління та стандарту «Зелений офіс», проведення спільних заходів тощо.

Протягом 2017-2018 років було проведено 27 лекцій, 7 спільних інформаційно-просвітницьких заходів, надано підтримку впровадженню ВНЗ стандарту «Зелений клас» Київському транспортному університету (заклад успішно пройшов сертифікацію), Київському національному торгово-економічному університету та Національному університету біоресурсів і природокористування (на стадії впровадження).

На відкритті виставки навчально-просвітницької експозиції «Стале споживання для сталого розвитку» (створена «Живою планетою» за фінансовою підтримкою Програми розвитку ООН в Україні).

НТУУ «Київський політехнічний інститут»
лекція Галини Бузан (ВГО «Жива планета») про принципи та методи оцінювання екологічних впливів протягом життєвого циклу.

По стандарт «Зелений клас» –
студентам Національного університету біоресурсів і природокористування.

Конкурс ідей «Батл ВНЗ»

В 2017 році в рамках INNOVATION MARKET пройшов конкурс «Батл ВНЗ», на якому студенти виконували більше 20 завдань-кейсів для просування екологічно-маркованої продукції I типу, вирішення проблем відходів, інформування для сталого виробництва та споживання та інші. «Жива планета», разом з провідними українськими виробниками екологічно сертифікованої продукції виступили партнерами Батла, а їх представники увійшли до складу журі.

На Конкурс надійшло понад 80 заявок від університетських команд. Відібрано 34, що пройшли тренувальні збори (boot camp), де впродовж двох днів ментори навчали номінантів основам втілення своєї ідеї в комерційний продукт. Перемогу і головний приз здобув проект FROG (Fine Recycling Of Garbage) команди Інституту міжнародних відносин. Також було відзначено команду Київського політехнічного інституту з проектом «14024: Чув?» присвячений інформуванню через вірусну рекламу в Інтернет про екологічні продукти.

ПАРТНЕРИ

Ми дякуємо усім нашим партнерам, які втілюють разом з нами проекти, надають експертну і технічну допомогу та інформаційну підтримку.

